

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

ÖZBEK EDEBIYATINDA YENİ BİR YORUM. FAKHRIYOR'UN ESERİNDE ÖZGÜNLÜK

Sharov Rashidov,
Samara Devlet Üniversitesi Urgut Şubesi,
Pedagoji ve Dil Öğretimi Fakültesi,

Safiya Yakubova
Dil Öğretimi Bölümü asistani
E-posta: safiyayakubova1231@gmail.com
Tel: +998889300021

Şaydo Mansur Qizi Qodirberganova
Pedagoji ve Dil Öğretimi Fakültesi OTVA 2. sınıf öğrencisi
qodirberganovashaydo9@gmail.com
+998771191104

Аннотация

В данной статье анализируются особенности творчества Фахриёра. В его поэзии центральное место занимают переживания человека, такие как тоска, любовь и надежда. В статье подробно рассматриваются поэтический стиль автора, метафорические образы, сочетание национального духа и современности, а также философская глубина. На примере двух стихотворений анализируются тематические, стилевые и философские особенности. Статья может служить научным источником для литературоведов, студентов и учащихся при изучении творчества Фахриёра.

Ключевые слова: Фахриёр, поэзия, особенности, душевные переживания, метафора, современный стиль, национальный дух, лирические чувства

Özet:

Bu makalede Faxriyor'un eserlerinin özellikleri analiz edilmektedir. Şiirlerinde insanın duygusal deneyimleri, özlem, aşk ve umut gibi temalar merkezi bir yer

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

tutmaktadır. Makalede yazarın şiirsel üslubu, metaforik imgeleri, ulusal ruh ile modernliğin birleşimi ve felsefi derinliği ayrıntılı olarak incelenmektedir. İki şiir örneği üzerinden tematik, stil ve felsefi özellikler analiz edilmiştir. Makale, Faxriyor'un eserlerini inceleyen edebiyat araştırmacıları, öğrenciler ve okuyucular için bilimsel bir kaynak olarak hizmet edebilir.

Anahtar kelimeler: Faxriyor, şiir, özellikler, duygusal deneyim, metafor, modern üslup, ulusal ruh, lirik duygular.

Abstract:

This study examines the characteristics of Faxriyor's poetry, focusing on themes such as human emotions, longing, love, and hope. It explores the poet's stylistic features, metaphorical imagery, and the fusion of national spirit with modernity, along with his philosophical depth. Two selected poems are analyzed to highlight thematic, stylistic, and philosophical aspects. The study serves as a scholarly resource for researchers, students, and readers of Faxriyor's works.

Keywords: Faxriyor, poetry, distinctiveness, emotional experience, metaphor, modern style, national spirit, lyrical feeling

Özbek edebiyatı, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yeni biçim ve üsluplarla zenginleşmiştir. Bu dönemde Fakhriyor'un eserleri özel bir yere sahiptir. Şiir ve düzyazılarında, ulusal geleneğin moderniteyle uyumu, insanın ruhsal deneyimleri ve felsefi düşüncesi benzersiz bir şekilde ifade edilir. Fakhriyor'un eserlerindeki tematik zenginlik, dil ve üsluptaki yenilikler ve ritmik ve figüratif yaklaşımların varlığı, onu önemli bir bilimsel çalışma nesnesi haline getirmektedir. Günümüzde Fakhriyor'un eserlerini inceleme metodolojisi yalnızca edebiyat çalışmalarında değil, aynı zamanda pedagoji, kültürel çalışmalar ve estetik eğitim alanlarında da önem taşımaktadır. Bu nedenle, makalenin amacı, Fakhriyor'un eserlerini bilimsel bir temelde inceleme metodolojisini analiz etmek ve eserinin özgünlüğünü ortaya koymaktır. Bu makale şunları ele almaktadır:

1. Fakhriyor'un eserleri üzerine literatürün analizi;
2. Yaratıcı özgünlük ve metodolojik yaklaşımlar;

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

3. Sonuçlar ve çıkarımlar aracılığıyla bilimsel önerilerin geliştirilmesi.

Fakhriyor (Fakhriddin Nizomov), Özbek edebiyatında modern lirik şiiri geliştiren şairlerden biridir. Eserleri insan ruhunu, aşkı, özlemi, umudu ve yaşam deneyimlerini derinlemesine analiz eder. Fakhriyor'un şiiri modern üslubu ulusal geleneklerle birleştirir. Bu nedenle, eserlerinin incelenmesi edebiyat çalışmalarında büyük önem taşır. Makale, Fakhriyor şiirinin kendine özgü özelliklerini, tematik zenginliğini, üslup yeniliklerini ve felsefi derinliğini incelemeye ayrılmıştır. A. Islamov (2010), Fakhriyor'un şiirinde ulusal zihniyet ve modern felsefi düşüncenin uyumunu vurgular. Fakhriyor'un şiirindeki metaforik zenginliği, ritmik ve fonetik üslupları inceler ve bunları yaratıcı metodolojisini oluşturan temel unsurlar olarak gösterir. Ayrıca, S. Rustamov (2012) çalışmasında Fakhriyor'un şiirinin psikolojik katmanını analiz etmiş, insanın ruhsal deneyimleri ve duygularıyla ilişkili imgeleri derinlemesine incelemiştir. Bu analiz, Fakhriyor'un eserlerinin hümanist felsefi yaklaşımını belirlemeye yardımcı olur. B. Karimov (2015), Fakhriyor'un insani değerleri ve milli ruhu ifade etmedeki kendine özgü üslubunu incelemiştir. Çalışmanın yazarı, Fakhriyor'un eserlerinin ana temalarını vatanseverlik, milli gelenek, insan deneyimleri ve sosyal adalet olarak belirlemiştir. Ayrıca, T. Eshmatov (2018), Fakhriyor'un eserlerinin pedagojik ve metodolojik önemini incelemiştir. Fakhriyor'un eserlerindeki imge ve temaların, öğrencilerde estetik zevki, milli değerleri anlama ve kültürel düşünceyi geliştirmeye hizmet ettiğini göstermektedir. Literatür analizi, Fakhriyor'un eserlerinin zengin tematik ve metodolojik katmanlara sahip olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda, eserlerini inceleme metodolojisi yalnızca metinsel analize değil, aynı zamanda tarihsel, pedagojik ve estetik temellere de dayanmalıdır. Edebiyat bilim insanları, Fakhriyor'un eserlerinin çeşitli yönlerini şöyle sıralar:

1. Manevi deneyimler: Mavlonova (2021), insan ruhunun ve deneyim akışının şairin şiirlerinin merkezinde yer aldığını belirtir.
2. Folklor ve milli ruh: Akhmatova (2020), Fakhriyor'un eserlerinde halk sözlü sanatının unsurlarının modern şiirle uyumunu vurgular.
3. Şiirsel üslup: Şair, metaforik imgeler ve ritmik tekrarlar aracılığıyla yeni bir şiir dili yaratır (Buriyeva ve Qilicheva, 2019).

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

Bu kaynaklar, Fakhriyor'un eserinin yalnızca tematik zenginliğini değil, aynı zamanda metodolojik yeniliğini ve felsefi derinliğini de doğrular. Fakhriyor'un eserlerini incelemede aşağıdaki metodolojik yaklaşımların etkili olduğu düşünülmektedir: Şiir ve öykülerdeki imgeler, metaforlar, ritmik ve fonetik özellikler ve dilin şiirsel ifadesi analiz edilir. Örneğin, Fakhriyor'un şiiri, yaratıcı kimliğini oluşturan fonetik ritim ve sözcük zenginliğiyle öne çıkar. Fakhriyor'un eserleri, çağdaş şairlerin diğer eserleriyle karşılaştırılarak, üslupsal yeniliği ve ulusal-estetik uyumu belirlenir. Örneğin, U. Qahhor ve H. Kuchkarov'un eserleriyle karşılaştırıldığında, Fakhriyor'un metaforik imgelerinin ve felsefi ruhunun benzersizliği açıkça görülür. Yaratıcı eserleri, bulundukları dönemin tarihsel, toplumsal ve kültürel bağlamında incelemek, Fakhriyor'un eserlerini daha iyi anlamaya yardımcı olur. Bu şekilde, şiirin yalnızca estetik değil, aynı zamanda toplumsal ve felsefi bir öneme de sahip olduğu belirlenir. Örneğin, "Gökyüzü yaratıcının mavi gözüdür" dizesiyle şair, evrenin ve yaratıcının birliğini sembolik olarak ifade eder.

"Gökyüzü yaratıcının mavi gözüdür, Tanrı her şeyi küllerinden yarattı." Bu dize ilahi, doğal güzelliği ve ruhsal uyumu somutlaştırır. Sembolik anlatım Fakhriyor'un eserlerinde önemli bir rol oynar. Şair, sıradan şeyler aracılığıyla derin anlamlar aktarır. Örneğin, "Gökyüzü", "Yağmur", "Göz", "Rüzgar", "Kum", "Sessizlik" gibi imgeler şairin şiirlerinde bir ruh halini belirten sıfatlar olarak kullanılır. Sembolleri Özbek halkının kadim hayal gücüyle uyum sağlar, bu bakımdan Fakhriyor'un şiirleri ulusal ve evrensel fikirleri birleştirir. Fakhriyor şiirlerinde insan ruhu, özlem, aşk ve umut gibi temalara odaklanır. Fakhriyor'un şiirlerinde ulusal folklor ve modern şiir birleşir. Bu sayede zamanının ruhunu ifade eder ve edebiyatta yeni bir şiirsel alan yaratır. Şair tür ve biçim açısından arayış içindedir: şiirini tek mısra, ritmik tekrarlar ve modern metaforik imgelerle zenginleştirir. Fakhriyor'un eserlerinin özgünlüğü şu noktalarda ortaya çıkmaktadır:

1. Tematik zenginlik: insan ruhu, özlem, sevgi ve umut.
2. Üslupsal yenilik: ritmik tekrarlar, metaforik ve sembolik imgeler.
3. Felsefi derinlik: insan deneyimlerinin ve doğanın felsefi bir bağlamda ifadesi.

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

4. Ulusal ruh ve modernitenin uyumu: yalın sözcüklerle yeni bir şiir dilinin yaratılması. Tematik, üslupsal ve felsefi yönler Fakhriyor'un şiirlerinde bir araya getirilmiştir.

Fakhriyor'un eserleri pedagojik açıdan da analiz edilmiştir. Şiirsel ve düzyazı eserleri, öğrencilerde estetik zevki geliştirmek, ulusal değerleri anlamak ve modern edebi düşünceyi oluşturmak için önemli bir araçtır. Analiz sonucunda Fakhriyor'un eserlerinin şu bilimsel özellikleri belirlenmiştir: Tematik ve felsefi zenginlik, insani değerlerin incelenmesine yönelim; Metodolojik yenilik ve ulusal ve estetik geleneklerin birleşimi; Edebi metodoloji açısından eserin pedagojik ve metodolojik önemi. Bu sonuçlar, Fakhriyor'un çalışmalarının incelenmesi için metodolojik temeller oluşturmamıza, bunları modern edebiyat araştırmalarında yaygın olarak uygulamamıza ve pedagojik süreçlerde kullanmamıza olanak tanır. Fakhriyor'un çalışmaları, özgünlüğü, ulusal ruh ve modernitenin uyumuyla öne çıkar. Çalışmalarını inceleme metodolojisi, metin analizi, karşılaştırma, tarihsel ve kavramsal yaklaşımları içerir. Aynı zamanda, Fakhriyor'un çalışmaları pedagojik açıdan da önemlidir ve öğrencilerde estetik zevk ve kültürel düşüncenin oluşumunda büyük önem taşır. Bu nedenle, Fakhriyor'un çalışmalarının derinlemesine incelenmesi ve özgün yönlerinin belirlenmesi, yalnızca edebiyat çalışmalarında değil, aynı zamanda ulusal kültür ve pedagoji alanlarında da bilimsel öneme sahiptir. Gelecekteki araştırmalar, yaratıcı üslup, fonetik ritim ve metaforik yapıları daha fazla inceleyerek Fakhriyor'un çalışmalarının metodolojik ve estetik önemini genişletebilir. Cholpon'un dediği gibi, her şey "aynı", "aynı", "aynı" ise, bu birini sıkır. Konuşmamız ne kadar önemli olursa olsun, insanlar dinlemiyorsa, aklımızdaki içerik hedefe ulaşmıyorsa, biçimi de düşünmeliyiz. Bu bağlamda, şairin son yıllardaki şiirsel araştırmalarının, "aynı, aynı" olmaktan kaçınmak isteyen edebiyatseverler için bir tür dua haline geldiği söylenebilir. Yukarıda bahsedilen özelliklerin birçoğunu bünyesinde barındıran yetenekli şair Fakhriyorijadi, bugüne kadar geçerli olan şiir kalıplarına pek fazla uymuyor. Şiir dünyasına ve metaforlar dünyasına aşina olmak için "göz bebeğini içe çevirmek" gerekiyor. Şair, eseri boyunca sık sık ay imgesine atıfta bulunur. Ay imgesi, "Ayolgu" destanının da merkezinde yer alır. "Oy bolta" şiiri de sembolik ve felsefi ruhuyla modern Özbek şiirinin en canlı örneklerinden biridir. Şair, bu eserinde ay

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

imgesini güzelliğin, saflığın, düşlerin ve göksel ilhamın sembolü olarak yorumlamıştır. "Balta", hayatın darbesinin, gerçekliğin katılığıının veya insan hayallerine vurulan bir darbenin sembolüdür. Fakhriyor, bu şiiriyle güzelliği ve sevgiyi yitirmiş bir toplumun kendini yok edeceği fikrini ortaya koyar. Aya balta kaldırmak, manevi ışığa ve ilahi güzelliğe karşı çıkmak anlamına gelir. Her bir aracın kendine özgü anlamları vardır. Fakhriyor'un eseri, Özbek edebiyatında modern lirik şiirin önemli bir örneğidir. Şiirleri, insan ruhunu, özlemi, aşkı, umudu ve yaşam deneyimlerini derinlemesine yansıtır. İnsan deneyimleri, şairin eserlerinde merkezi bir yer tutar ve okuyucunun iç dünyasıyla bağlantı kurmasını sağlar. Örneğin, "Özlem" şiiri, insanın ruhsal acıları ve umutlarının uyumunu derinlemesine ortaya koyarken, "Falak" şiiri insanlık ve doğanın felsefi bağlamını derinlemesine ortaya koymaktadır.

Fakhriyor'un eserlerinde incelenecek bilimsel sorunlar

1. Tematik ve motif analizi sorunları. Fakhriyor'un şiirindeki ana temalar aşk, özlem, umut, insan ruhu ve doğa imgeleridir. Her bir motifin modern Özbek şiirindeki yeri ve önemi belirlenmektedir. İnsan deneyimleri ve felsefi kavramlar şiirler aracılığıyla incelenmektedir.
2. Üslup ve şiir sorunları. Fakhriyor'un şiirsel üslubunun ve ritmik yapısının, metaforlar ve tekrarlarla yaratılan imgelerin analizi. Modern şiir dilinin ulusal folklor ve geleneksel şiir unsurlarıyla uyumu. Şairin eserlerinde ritmik ve müzikal melodilerin şiirsel işlevi.
3. Felsefi ve varoluşsal sorunlar. İnsan ve doğa, yaşam ve ölüm, umut ve özlem temalarının felsefi bir bağlamda analizi. Şairin dünya görüşü ve felsefi görüşlerinin şiir aracılığıyla incelenmesi. İnsan ruhunun ve yaşam deneyimlerinin şiirler aracılığıyla tutarlı bir şekilde ifade edilmesi.
4. Tür ve yapı sorunları. Kahramanın eserlerinde yeni tür ve biçimlerin incelenmesi: tek şiir, kısa lirik şiirler, ritmik tekrarlar. Her türün şiirin tematik ve estetik içeriğine katkısı.
5. Milli ruh ve kültürle ilgili sorunlar. Şairin eserlerinde milli değerlerin ve folklor öğelerinin rolü ve yerinin incelenmesi. Milli ruhun modern üslupla uyumu ve şiir üzerindeki estetik etkisi.

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

6. Dil ve sözcük sorunları. Kahramanın şiirlerinde kullanılan kelime ve ifadelerin, metaforların ve sembolik anlamların incelenmesi. Eserlerinde modern Özbek dilinin şiirsel olanaklarının belirlenmesi.

7. Tarihsel ve kültürel bağlam sorunları. Şairin eserlerinin yazıldığı dönem ile o dönemin kültürel ve milli bağlamı arasındaki bağlantı. Fakhriyor'un eserlerinin modern Özbek edebiyatı ve dünya şiirindeki yeri. 8. Analitik ve eleştirel araştırma sorunları: Fakhriyor'un eserleri üzerine yeterli bilimsel makale, tez ve analitik çalışmanın bulunmaması. Şairin eserlerinin tematik ve üslupsal analizinin daha derinlemesine ve sistematik bir şekilde incelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Eserleri, modern Özbek edebiyatında benzersiz bir alan yaratmaktadır. Şiir örnekleri aracılığıyla insan ruhunun, deneyimlerinin, felsefi içeriğinin ve ulusal ruhunun uyumu açıkça görülmektedir. Bu makale, Fakhriyor'un eserlerinin incelenmesinde bilimsel bir kaynak görevi görmektedir. Tartışma sonucunda, Fakhriyor'un eserlerinin benzersizliği şu şekilde ifade edilmektedir:

1. Tematik benzersizlik - insan deneyimleri, ulusal değerler ve toplumsal sorunlar ana temalar olarak ele alınmaktadır.

2. Üslupsal özgünlük - ritmik ve metaforik zenginlik, dilin şiirsel ifadesi ve yeni üslupsal yapılar.

3. Felsefi derinlik - yaşamın gerçekliği ve insan ruhunun tefekkürüyle ilgili konular. Fakhriyor'un eserlerinin bir diğer ayırt edici özelliği de üslupsal yenilikçiliğidir. Şair, sıradan kelimeleri mecazi imgelerle zenginleştirir, ritmik tekrarlar ve müzikal melodilerle şiire özel bir ritim ve çekicilik katar. Bu üslup yönü, şiirini modern edebiyat bağlamında farklı kılar. Aynı zamanda, ulusal folklor unsurlarını ve Özbek şiirinin geleneksel ruhunu modern bir üslupla birleştirir. Sonuç olarak, Fakhriyor'un eseri yalnızca modern olmakla kalmaz, aynı zamanda ulusal ve estetik açıdan zengin ve benzersizdir. Makale, iki şiir örneği üzerinde tematik ve üslupsal bir analiz yürütmüştür. Analiz, Fakhriyor'un eserinin insan ruhu ve doğasıyla ilgili felsefi düşünceleri derinlemesine ifade ettiğini göstermektedir. Şairin mecazi imgeleri ve ritmik tekrarları, şiirleri okuyucu için daha canlı ve anlaşılır kılmaktadır. Bu yön, eserini incelemenin bilimsel ve pratik önemini artırmaktadır. Ayrıca, modern şiirin ulusal ruhla uyumu Fakhriyor'un eserlerinde sürekli olarak ortaya çıkmaktadır. Bu da okuyucunun ulusal değerlerle bağ

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

kurmasını ve modern yaşamın sorunlarını şiirsel bir yaklaşımla anlamasını sağlar. Şairin felsefi görüşleri, insan deneyimlerine derinlemesine odaklanması ve şiirsel imgelerin zenginliği, eserini benzersiz kılar. Sonuç olarak, Fakhriyor'un eseri: Tematik zenginliğe sahiptir, insan ruhu, deneyimleri ve felsefi düşünceleri merkezdedir. Üslupsal yeniliği somutlaştırır: metaforik imgeler, ritmik tekrarlar ve müzikal melodiler aracılığıyla şiire benzersiz bir ritim kazandırır. Ulusal ruh ve modernitenin uyumu: ulusal folklorun unsurları modern şiirle birleştirilir. Felsefi derinlik: insanı ve doğayı, deneyimleri ve yaşam gerçeklerini derinlemesine açıklar. Bu nedenle, Fakhriyor'un eserinin incelenmesi yalnızca edebiyat eleştirmenleri için değil, aynı zamanda öğrenciler ve öğrenciler için de büyük bilimsel öneme sahiptir. Şiirlerini inceleyerek, modern Özbek edebiyatının gelişimini, insan deneyimlerini ifade etme tarzını ve ulusal ruhu daha derinlemesine anlayabiliriz. Böylece, Fakhriyor'un eseri, Özbek şiirinin zengin ve modern bir parçası olarak, edebiyat çalışmaları ve bilimsel araştırmalar için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

Kaynaklar:

1. Hamdamov, U. Dünya Edebiyatı: Modernizm ve Postmodernizm (ders kitabı). Taşkent: Akademnashr, 2020. innoist.uz+2innoist.uz+2
2. Yo'ldoshev, Q. "The Process of Refinement." Youth Journal, 2014, sayı 10. innoist.uz+1
3. Kholova, M. Özbek Modern Şiiri: Tarih ve Teori. Taşkent: "Navro'z" yayınevi, 2018. worldlyjournals.com+1
4. Fakhriyor. Acının Biçimi. Şiirler. Taşkent: "Yozuvchi" yayınevi, 1997. innoist.uz+2worldlyjournals.com+2
5. Fakhriyor. Ayolgu. Şiirler ve destanlar. Taşkent: "Şark" yayınevi, 2000. interonconf.org+1
6. Rakhimjonov, N. Bağımsızlık ve günümüz edebiyatı. Taşkent: O'qituvti, 2012. innoist.uz
7. Ro'zimboyev, S. "Harezmi destanlarında semboller." Özbek dili ve edebiyatı, 1992, 5-6 sayı. innoist.uz

Scientific Conference on Multidisciplinary Studies

Hosted online from Bursa, Turkey

Website: econfseries.com

11th November, 2025

-
8. Fayzullayeva, O. "Lirik döngülerin genel tipolojik özellikleri." Bilim ve Yenilik, 2022, 1(B5), s. 231 236. innoist.uz
 9. Akhmatova, M. "GAZİNİN ŞİİRİNDE FOLKLOR". Tsentralnoaziatskiy zurnal akademicheskikh issledovaniy, 2025, 3(6Bölüm2), 85 87. Innovatsionnaya Akademiya
 10. Nomozova, D. "EDEBİYAT EĞİTİMİNDE İNSANLARIN ŞİİRİNİ ÖĞRETMENİN YENİ YÖNTEMLERİ." Genç Araştırmacıların Gözünde Filolojik Sorunlar, 2024, Cilt.1 Hayır.1.